

ที่ ศธ ๐๔๐๐๖/ว๑๐๒๓

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. ๑๐๓๐๐

๑ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสามเณรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ ศธ ๐๓๐๔/ว๑๕๐๖ จำนวน ๑ ฉบับ
ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๗
๒. แนวทางการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสามเณร จำนวน ๑ ฉบับ
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. แนววิธีปฏิบัติกับสามเณรในสถานศึกษา จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแจ้งแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาของสามเณรให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ โดยสาระสำคัญในข้อ ๒ สามเณรสามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาภาคบังคับของทางราชการ ร่วมกับคฤหัสถ์ได้ โดยสถานศึกษาพิจารณาจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม เพื่อให้เอื้อเพื่อต่อสถานภาพของสามเณร รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำแนวทางการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสามเณรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนววิธีปฏิบัติกับสามเณรในสถานศึกษา รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ และ ๓ หรือสามารถดาวน์โหลดไฟล์ได้จาก QR Code ท้ายหนังสือฉบับนี้ จึงขอให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งแนวทางดังกล่าวให้กับสถานศึกษาในสังกัดนำไปใช้เป็นแนวทางและถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยตรี
(ธนุ วงษ์จินดา)
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๕๘๕๗

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ m12.education5856@gmail.com

<https://shorturl.at/aamec>

“เรียนดี มีความสุข”

**แนวทางการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสามเณร
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ ที่รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ และเพื่อเป็นการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาของสามเณร โดยในปัจจุบัน ยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติภารกิจไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาของสามเณร เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗ ร่วมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา โดยเห็นว่าการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสามเณร ควรเป็นภารกิจของทุกหน่วยงานที่มีการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับ เพื่อมิให้ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ สำนักงานพระพุทธรศาสนาแห่งชาติ ในฐานะผู้รับผิดชอบพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ จะดำเนินการปรับแก้กฎหมายโดยเพิ่มบทบัญญัติให้การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาให้หมายรวมถึงการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาด้วย เพื่อให้สถาบันทางพระพุทธรศาสนาสามารถจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาให้กับสามเณรได้เป็นกาลเฉพาะ ตามการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาของสามเณร เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๗ แต่ในระยะเร่งด่วนเพื่อเป็นการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาให้กับสามเณร จึงกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของสามเณรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑. การรับสามเณรเข้าเรียน

๑.๑ สามเณรที่มีสัญชาติไทย

สถานศึกษาดำเนินการรับสามเณรเข้าเรียนโดยให้เป็นไปตามนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศการรับนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และประกาศการรับนักเรียนของสถานศึกษาในแต่ละปีการศึกษา ดังนี้

๑) สถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาเอกชนหรือสถานศึกษาแข่งขันสูง ที่มีผู้สมัครจำนวนมากเกินจากแผนการรับนักเรียนที่สถานศึกษาจะสามารถรับไว้ได้ สามเณรจักต้องเข้ารับการสอบ/คัดเลือกตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และสัดส่วน ตามที่สถานศึกษากำหนด

๒) สถานศึกษาทั่วไปที่มีผู้สมัครจำนวนไม่เกินจากแผนการรับนักเรียน ให้สถานศึกษาสามเณรเข้าเรียนได้ไม่เกินแผนการรับนักเรียนที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการรับนักเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา

๑.๒ สามเณรที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย

สถานศึกษาสามเณรที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย เข้าเรียนตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การรับนักเรียน นักศึกษาที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการกำหนดรหัสประจำตัวผู้เรียนในระบบกำหนดรหัสประจำตัวผู้เรียนเพื่อเข้ารับบริการการศึกษาสำหรับผู้ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร พร้อมประสานผู้ปกครองของสามเณร แจ้งขอจัดทำเอกสารทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวในระบบฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการฯ ฉบับดังกล่าว

๒. การเก็บเงิน...

๒. การเก็บเงินบำรุงการศึกษา

การเก็บเงินบำรุงการศึกษาของสามเณร ให้สถานศึกษาพิจารณาได้ตามความเหมาะสมตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเก็บเงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

๓. การจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ให้ดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมตามสมณสาธูป

๒) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ที่เหมาะสมและเอื้อต่อสถานภาพของสามเณร ทั้งนี้ ในบางรายวิชา สถานศึกษาสามารถออกแบบให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสามเณร เช่น รายวิชาพลศึกษา สามเณรอาจเข้าศึกษาทางวิชาการแทนการปฏิบัติ หรือในรายวิชาสุขศึกษาสามารถที่จะเรียนรู้ได้เท่าที่ไม่ขัดต่อสมณสาธูป ตลอดจนรายวิชา ลูกเสือ เนตรนารี หรือวิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ ให้พิจารณาตามความเหมาะสม

๓) จัดห้องเรียน สถานศึกษาสามารถจัดห้องเรียน ที่เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและเอื้อต่อสถานภาพของสามเณร

๔) จัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ ให้เป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา

๔. เกณฑ์การจบการศึกษา

การจบการศึกษาให้เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด ตามแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๕. การออกเอกสารหลักฐานทางการศึกษา

การกรอกเอกสารหลักฐานทางการศึกษา ระเบียบแสดงผลการเรียน (ปพ.๑) ใบประกาศนียบัตร (ปพ.๒) และแบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา (ปพ.๓) ให้ระบุคำนำหน้าชื่อเป็น “สามเณร” ตามสถานภาพของสามเณร และตามด้วยชื่อ - สกุล

๖. การจัดสรรงบประมาณ

การจัดสรรงบประมาณ งบเงินอุดหนุน ให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทั้งนี้ สำหรับรายการค่าเครื่องแบบนักเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียน ผู้ปกครองหรือสามเณรสามารถถ่วงจ่ายระหว่างเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นได้

๗. การจัดหาที่เรียนให้กับสามเณรที่ยังไม่มีที่เรียนในระดับประถมศึกษา

กรณีสามเณรที่ยังไม่มีที่เรียนในระดับประถมศึกษา เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับสามเณรมีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา จัดหาที่เรียนให้กับสามเณรเข้าเรียนในหน่วยงานที่มีการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับในพื้นที่ โดยดำเนินการ ดังนี้

๗.๑ บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑) ส่งเสริมและประกันโอกาสให้สามเณรที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ทั้งสามเณรที่มีสมณรูปปกติ พิการ ด้อยโอกาส และที่มีความสามารถพิเศษ รวมทั้งที่ยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับ ได้เข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึง

๒) ประสาน...

๒) ประสานกับสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด สถานศึกษาเอกชน ศูนย์การเรียนรู้ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยองค์กรชุมชน และองค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/กรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้รับสามเณรเข้าเรียน

๗.๒ บทบาทของสถานศึกษา

๑) อำนวยความสะดวก ให้ข้อมูล และประสานสถานศึกษาอื่น เพื่อดำเนินการรับสามเณร เข้าเรียน และจัดหาที่เรียนให้สามเณรอย่างเหมาะสม

๒) ประสานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อจัดหาที่เรียนให้กับสามเณร

๓) ประสานกับสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด สถานศึกษาเอกชน ศูนย์การเรียนรู้ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยองค์กรชุมชน และองค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/กรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้รับสามเณรเข้าเรียน

แนววิธีปฏิบัติกับสามเณรในสถานศึกษา

การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อสามเณร นักเรียนควรให้ความเคารพต่อสามเณรเช่นเดียวกับพระสงฆ์ เนื่องจากสามเณรเป็นผู้ครองสมณเพศและศึกษาในพระพุทธศาสนา การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยมีแนวทางดังนี้

๑. การแสดงความเคารพ

นักเรียนควรไหว้สามเณรด้วยความสวัสดี โดยให้ปลายนิ้วหัวแม่มืออยู่ระดับปลายจมูก

๒. กิริยามารยาทและการพูดจา

๒.๑ ใช้คำพูดสุภาพ

๒.๒ หลีกเลี่ยงการพูดเล่น หรือล้อเลียนสามเณร เพราะแม้บางรูปจะอายุใกล้เคียงกับนักเรียน

แต่ท่านอยู่ในสมณเพศ

๒.๓ ไม่ควรพูดคุยนินทาเรื่องทางโลกที่ไม่เหมาะสม เช่น เรื่องเงินทองหรือเรื่องส่วนตัวของสามเณร

๓. การถวายสิ่งของ

๓.๑ หากต้องการถวายสิ่งของ ควรปฏิบัติตามมารยาททางศาสนา เช่น ประเคนสิ่งของอย่างเหมาะสม

๓.๒ นักเรียนหญิงไม่ควรมอบสิ่งของให้สามเณรโดยตรง ควรวางบนพานหรือผ้ารับประเคน

๔. การปฏิบัติตนเมื่ออยู่ร่วมกับสามเณร

๔.๑ หากสามเณรเดินผ่าน ควรแสดงความเคารพ เช่น ก้มศีรษะเล็กน้อยหรือหยุดยืนพนมมือ

๔.๒ ไม่เดินตัดหน้าสามเณร หรือแสดงกิริยาที่ไม่สวัสดี เช่น นั่งไขว่ห้าง หรือเอนตัวพิงขณะสนทนา

๕. ข้อควรระวัง

๕.๑ นักเรียนหญิงไม่สัมผัสตัวสามเณร

๕.๒ ไม่ควรแสดงความสนิทสนมมากเกินไป เช่น พูดจาหยอกล้อหรือล้อเลียน

๕.๓ ปฏิบัติต่อสามเณรด้วยความเคารพ แม้ว่าท่านจะอายุใกล้เคียงกับนักเรียน

การปฏิบัติตนของครูต่อสามเณร ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน ดังนั้น การปฏิบัติตนต่อสามเณร จึงควรเป็นไปอย่างเหมาะสมและสวัสดี โดยมีแนวทางดังนี้

๑. การแสดงความเคารพ

๑.๑ เนื่องจากสามเณรอยู่ในสมณเพศ ครูควรให้ความเคารพสามเณรเช่นเดียวกับพระสงฆ์ แม้ว่าสามเณรจะอายุน้อยกว่า

๑.๒ การไหว้สามเณรควรทำอย่างสวัสดี

๒. กิริยามารยาทและการพูดจา

๒.๑ ควรใช้คำพูดสุภาพและให้เกียรติ

๒.๒ หลีกเลี่ยงการพูดคุยนินทาเรื่องทางโลกที่ไม่เหมาะสม หรือการพูดเล่นที่ลดทอนความเคารพ

๒.๓ ไม่ควรเรียกชื่อสามเณรแบบสนิทสนมเกินไป ควรใช้คำว่า “สามเณร...” ตามด้วยฉายา

หรือชื่อของสามเณร

อย่างถูกต้อง

๓. การถวายสิ่งของและการช่วยเหลือสามเณร

๓.๑ หากต้องการถวายสิ่งของ ควรปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา เช่น ประเคนสิ่งของ

๓.๒ ครูหญิงไม่ควรมอบสิ่งของให้สามเณรโดยตรง ควรวางบนพานหรือผ้ารับประเคน

๓.๓ ให้คำแนะนำด้านการเรียนอย่างเหมาะสม โดยยังคงไว้ซึ่งความเคารพในสมณเพศ

๔. การปฏิบัติตนเมื่ออยู่ร่วมกับสามเณร

๔.๑ ควรปฏิบัติต่อสามเณรด้วยความสำรวม เช่น ไม่พูดเสียงดังหรือใช้ท่าทางที่ไม่สุภาพ

๔.๒ หากสามเณรเดินผ่าน ควรแสดงความเคารพอย่างเหมาะสม

๔.๓ ไม่ควรเดินตัดหน้าสามเณร หรือแสดงอาการสนิทสนมมากเกินไป

๕. ข้อควรระวัง

๕.๑ ครูหญิงไม่สัมผัสตัวสามเณร

๕.๒ ไม่ควรแสดงอำนาจหรือใช้น้ำเสียงดุคั่นต่อสามเณร แม้จะอยู่ในสถานะนักเรียน

๕.๓ ปฏิบัติต่อสามเณรด้วยความเคารพและสำรวม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน